

پژوهشکده شورای نگهبان
گزارش استدلالی

نظرات استدلالی شورای نگهبان

در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی

طرح جهش تولید دانش بنیان (مرحله سوم)

پژوهشکده شورای نگهبان

باسمه تعالی

نظرات استدلالی شورای نگهبان

در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی

طرح جهش تولید دانش بنیان (مرحله سوم)

تاریخ تصویب: ۱۴۰۱/۰۱/۳۰

کد گزارش: ۱۴۰۱۰۴۱۴

تاریخ نظر شورای نگهبان: ۱۴۰۱/۰۲/۱۰

پرونده شورای نگهبان

طرح جهش تولید دانش بنیان (مرحله سوم)

درباره‌ی مصوبه

«طرح جهش تولید دانش بنیان» که در تاریخ ۱۴۰۰/۱۰/۲۲ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده بود، در راستای اعمال اصل (۹۴) قانون اساسی به شورای نگهبان ارسال شد. این شورا با بررسی مصوبه‌ی مذکور، برخی از مواد آن را مغایر با شرع یا قانون اساسی تشخیص داد و نظر خود در این خصوص را به مجلس شورای اسلامی اعلام کرد.

سپس مجلس در راستای تأمین نظر شورای نگهبان، در تاریخ ۱۴۰۰/۱۲/۲۲ اصلاحاتی را در مصوبه‌ی پیشین اعمال کرد و مصوبه‌ی اصلاحی به شورای نگهبان ارسال شد. اما علی‌رغم اصلاحات صورت گرفته، شورا همچنان برخی از مواد این طرح را واجد اشکال و ابهام دانست و نظر خود برای رئیس مجلس شورای اسلامی ارسال کرد.

اکنون مرحله‌ی سوم این طرح که در تاریخ ۱۴۰۱/۱/۳۰ پس از اعمال اصلاحاتی به تصویب مجلس رسیده است، به موجب نامه‌ی شماره ۵۶/۶۳۷۹ مورخ ۱۴۰۱/۱/۳۱ برای دبیر شورای نگهبان ارسال شده است. شورا پس از بررسی مصوبه‌ی مرحله‌ی سوم در تاریخ ۱۴۰۱/۲/۷، مجدداً آن را واجد اشکال تشخیص داد و نظر خود را از طریق نامه‌ی شماره ۱۰۲/۳۰۶۰۴ مورخ ۱۴۰۱/۲/۱۰ برای رئیس مجلس شورای اسلامی ارسال کرد.

«نظرات استدلالی شورای نگهبان در خصوص طرح جهش تولید دانش بنیان (مرحله سوم)»

ماده ۴-

به منظور حمایت از شرکت‌ها و مؤسسات دانش بنیان و توسعه اقتصاد دانش بنیان:

الف - ...

[در بند «ب» ماده (۴)، عبارت «با رعایت اصل یکصد و دهم (۱۱۰) قانون اساسی» به عبارت «با تصویب هیئت امنای صندوق توسعه ملی» اصلاح می‌شود.]

ب- با تصویب هیئت امنای صندوق توسعه ملی، در تبصره (۳) بند «خ» و جزء (۱۰) بند «د» ماده (۱۶) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور مصوب ۱۳۹۵/۱۱/۱۰ عبارت «و صندوق نوآوری و شکوفایی» بعد از عبارت «غیردولتی» اضافه می‌شود.

۱. ماده (۱۶) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور مصوب ۱۳۹۵/۱۱/۱۰ مجلس شورای اسلامی: «ماده ۱۶- صندوق توسعه ملی که در این ماده «صندوق» نامیده می‌شود با هدف تبدیل بخشی از عواید ناشی از فروش نفت و گاز و میعانات گازی و فرآورده‌های نفتی به ثروت‌های ماندگار، مولد و سرمایه‌های زاینده اقتصادی و نیز حفظ سهم نسل‌های آینده از منابع نفت و گاز و فرآورده‌های نفتی تشکیل می‌شود. صندوق در تهران مستقر است و در تهران و سایر نقاط کشور شعبه‌ای نخواهد داشت. اموال و دارایی‌های این صندوق متعلق به دولت جمهوری اسلامی ایران می‌باشد. این ماده در حکم اساسنامه صندوق است.

الف - ...

خ- مصارف صندوق:

...

تبصره ۱- ...

تبصره ۳- اعطای کلیه تسهیلات صندوق صرفاً از طریق عاملیت بانک‌های دولتی و غیردولتی خواهد بود.

د- سایر مقررات:

۱- ...

۱۰- صدور هرگونه ضمانتنامه و پرداخت هرگونه تسهیلات از محل منابع صندوق فقط از طریق بانک‌های عامل اعم از دولتی یا غیردولتی و صندوق حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری بخش کشاورزی انجام می‌شود.»

پ - ...

▪ دیدگاه مغایرت

قانون گذار در مرحله‌ی اول، به موجب بند (ب) سابق ماده (۴)، با افزودن «صندوق نوآوری و شکوفایی» به ماده (۱۶) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه‌ی کشور، عملاً درصدد اصلاح ماده (۱۶) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه‌ی کشور برآمده بود. اما با توجه به اینکه در ماده (۱۶) تصریح شده است: «این ماده در حکم اساسنامه‌ی صندوق توسعه‌ی ملی است» و حکم بند (ب) متضمن اصلاح اساسنامه‌ی صندوق توسعه‌ی ملی بود، مغایر با: اولاً بند (۱۰) سیاست‌های کلی برنامه‌ی ششم توسعه^۱ و بالتبع بند (۱) اصل (۱۱۰) قانون اساسی و ثانیاً نظریه‌ی تفسیری مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در خصوص سیاست‌های کلی برنامه‌ی پنج‌ساله‌ی ششم توسعه (مندرج در نامه‌ی شماره‌ی ۱/۳۰۷۶۱ مورخ ۱۳۹۵/۶/۱۴)^۲ و در نتیجه اصل (۵۷) قانون اساسی شناخته شد. سپس مجلس شورای

۱. بند (۱۰) سیاست‌های کلی برنامه‌ی ششم توسعه ابلاغی ۱۳۹۴/۴/۹ مقام معظم رهبری: «۱۰- تغییر نگاه به نفت و گاز و درآمدهای حاصل از آن، از منبع تأمین بودجه‌ی عمومی به «منابع و سرمایه‌های زاینده‌ی اقتصادی» و دائمی شدن اساسنامه‌ی صندوق توسعه‌ی ملی با تنفیذ اساسنامه‌ی موجود ...»
 ۲. نامه‌ی شماره ۹۵/۱۰۰/۲۱۱۷ مورخ ۱۳۹۵/۶/۱۰ حضرت آیت‌الله جنتی دبیر شورای نگهبان در مقام استفسار از مقام معظم رهبری: «... با عرض سلام و تحیت معروض می‌دارد:

...

ج: در لایحه احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، مصوب مجلس شورای اسلامی در بعض موارد تغییراتی در اساسنامه سابق داده شده است. با توجه به مطالب یادشده فوق اکنون این سؤال مطرح است که آیا تغییرات مذکور با سیاست‌های ابلاغی ششم توسعه تغایر دارد یا خیر؟
 در این رابطه سه نظریه بین اعضاء وجود دارد:

۱- ...

۳- تغایر حتی در استفاده زیرا تغییر و یا انحلال در زمان‌های بعد نیز با عبارت «دائمی شدن اساسنامه صندوق توسعه ملی با تنفیذ اساسنامه موجود» نمی‌سازد. پس قهراً سیاست‌های ابلاغی از مجلس خواسته است با حذف بند (د/۱۱) از اساسنامه موجود آن را تنفیذ و دائمی سازد. توضیح و تفسیر حضرت‌عالی از سیاست‌های ابلاغی موجب امتنان و قول فصل خواهد بود. ...»

اسلامی در مرحله‌ی دوم و در جهت تأمین نظر شورای نگهبان، تنها به افزودن قید «با رعایت اصل یکصد و دهم (۱۱۰) قانون اساسی» در ابتدای مقرره‌ی اصلاحی بسنده کرد و شورا دو اشکال پیشین خود نسبت به مقرره‌ی اصلاحی را همچنان به قوت خود باقی دانست. اکنون قانون‌گذار در مرحله‌ی سوم، حکم پیشین را مقید به «تصویب هیئت امنای صندوق توسعه ملی» کرده است. اما با وجود اصلاح به عمل آمده، همچنان دو اشکال سابق باقی است؛ توضیح اینکه تبصره (۳) بند (خ) ماده (۱۶) قانون احکام دائمی که به منزله‌ی اساسنامه‌ی صندوق است تصریح کرده است اعطای کلیه‌ی تسهیلات صندوق، «صرفاً از طریق عاملیت بانک‌های دولتی و غیردولتی» خواهد بود. بنابراین افزودن «صندوق نوآوری و شکوفایی» به بانک‌های عامل صندوق توسعه‌ی ملی، بدون شک اصلاح اساسنامه آن است. از طرفی، هیئت امنای صندوق توسعه ملی صلاحیت و اختیار اظهار نظر در خصوص اصلاح یا عدم اصلاح اساسنامه‌ی آن را ندارد؛ بلکه حدود وظایف و اختیارات آن، خود به موجب اساسنامه‌ی صندوق تعیین شده است. بنابراین علی‌رغم اصلاح صورت گرفته، همچنان دو اشکال مذکور شورا در خصوص بند (ب) ماده (۴) به قوت خود باقی است.

▪ نظر شورای نگهبان

- علی‌رغم اصلاح به عمل آمده، نظر سابق مذکور در خصوص بند «ب» ماده (۴) مصوبه، کماکان به قوت خود باقی است.

ماده ۶-

در راستای حمایت از پارک‌های علم و فناوری، شرکت‌ها و مؤسسات
دانش بنیان:

الف - ...

ب- دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات

→

نظریه‌ی تفسیری مقام معظم رهبری مدظله‌العالی در خصوص سیاست‌های کلی برنامه‌ی پنج‌ساله‌ی ششم توسعه، مندرج در نامه‌ی شماره‌ی ۱/۳۰۷۶۱ مورخ ۱۳۹۵/۶/۱۴: «با سلام و تحیت نظر سوم را تأیید می‌کنم. ...»

کشوری مجازند املاک، زمین و ساختمان های خود را برای استقرار شرکت ها و مؤسسات دانش بنیان، پارک های علم و فناوری، سراهای نوآوری دانشگاه آزاد اسلامی و واحدهای خلاق، بدون واگذاری مالکیت، طبق قوانین و مقررات در اختیار آنها قرار دهند. آیین نامه اجرایی این بند حداکثر ظرف سه ماه از تاریخ ابلاغ این قانون توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی تهیه می شود و به تصویب هیئت وزیران می رسد.

[در تبصره بند «ب» ماده (۶) عبارت «و خلاق» به عبارت «و علوم انسانی و اجتماعی» اصلاح می شود.]

تبصره - واحدهای خلاق، اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی هستند که در حوزه صنایع فرهنگی و علوم انسانی و اجتماعی فعالیت دارند و از مهارت های انسانی، نوآوری و فناوری های جدید برخوردار هستند و نسبت به ارائه محصولات (کالا و خدمات) نوآورانه و فناورانه و یا بهره برداری از الگوهای جدید کسب و کار اقدام می نمایند. تشخیص مصادیق واحدهای واجد شرایط فوق بر عهده معاونت علمی و فناوری رئیس جمهور است.

[در بند «پ» ماده (۶) عبارت «با رعایت اصل یکصد و دهم (۱۱۰) قانون اساسی، در بندهای «الف» و «ب» ماده (۵۲) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی (۲) مصوب ۱۳۹۳/۱۲/۴، عبارت «و بیست درصد (۲۰٪) منابع موضوع این بند، جهت شرکت های دانش بنیان و فناور به عاملیت صندوق نوآوری و شکوفایی با معرفی شورای راهبری فناوری ها و تولیدات دانش بنیان موضوع ماده (۲) قانون حمایت از شرکت ها و مؤسسات دانش بنیان و تجاری سازی نوآوری ها و اختراعات» بعد از عبارت «خصوصی داخلی» و حذف می شود و عبارت «قانون مذکور» به عبارت «قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی (۲) مصوب ۱۳۹۳/۱۲/۴» اصلاح می شود.]

پ - در ماده (۸۱) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از

مقررات مالی (۲) مصوب ۱۳۹۳/۱۲/۴ عبارت «و پارک‌های علم و فناوری» بعد از عبارت «مناطق ویژه اقتصادی» و عبارت «و واحدهای فناور مستقر در مراکز رشد و پارک‌های علم و فناوری» بعد از عبارت «منطقه ویژه اقتصادی» اضافه می‌شود.

ت - ...

▪ دیدگاه عدم ابهام

در مرحله‌ی اول، حکم صدر تبصره‌ی سابق بند (ب)، تعریف، تعیین صلاحیت و نحوه‌ی برخورداری «واحدهای خلاق» از مزایای این مصوبه را به معاونت علمی رئیس جمهور سپرده بود. با عنایت به اینکه هیچ‌گونه ضابطه‌ی قانونی پیش‌بینی نشده بود، حکم مذکور مغایر اصل (۸۵) قانون اساسی شناخته شد. سپس قانون‌گذار در مرحله‌ی دوم، اشکال فوق را با ارائه‌ی تعریف «واحدهای خلاق» در تبصره‌ی اصلاحی رفع کرد، اما تعریف ذکر شده موجب ابهام بود؛ چرا که قانون‌گذار در مقام تعریف «واحدهای خلاق»، به «صنایع خلاق» اشاره کرده بود و تعریف بیان شده دارای اشکال دور بود. ضمن اینکه در این تعریف مذکور روشن نبود واحدهای خلاق صرفاً به واحدهای فعال در حوزه‌های فرهنگی اطلاق می‌شد یا معنای اعمی داشت و از این جهت نیز مبهم شناخته شد. اکنون مجلس شورای اسلامی اولاً عبارت «خلاق» را از تبصره حذف کرده است و تعریف را از حالت دوری بودن خارج ساخته است. ثانیاً با تصریح به «علوم انسانی و اجتماعی» روشن شده است واحد خلاق ممکن است در حوزه «صنایع فرهنگی»، «علوم انسانی» و «علوم اجتماعی» فعالیت داشته باشد. بنابراین با توجه به دو اصلاح صورت گرفته، ابهام سابق شورا در خصوص تعریف «واحدهای خلاق»، رفع شده است.

۱. ماده (۸۱) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی (۲) مصوب ۱۳۹۳/۱۲/۴ مجلس شورای اسلامی: «ماده ۸۱- وزارتخانه‌های نیرو، نفت و ارتباطات و فناوری اطلاعات مکلفند، نسبت به تأمین آب، برق، گاز و امکانات مخابراتی شهرک‌ها و نواحی صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی تا درب واحدهای صنعتی و معدنی مستقر در شهرک‌ها و نواحی صنعتی و معدنی و منطقه ویژه اقتصادی اقدام کنند. سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور موظف است اعتبار مورد نیاز را در لویح بودجه سنواتی به این منظور پیش‌بینی کند.»

▪ دیدگاه عدم مغایرت

در مرحله‌ی اول، مطابق حکم بند (پ) سابق، (۲۰٪) از (۱۰٪) منابع ورودی به صندوق توسعه‌ی ملی به عاملیت صندوق نوآوری و شکوفایی، جهت اعطای تسهیلات به شرکت‌های دانش‌بنیان اختصاص پیدا می‌کرد. این حکم از این منظر که متضمن اصلاح اساسنامه‌ی صندوق توسعه‌ی ملی بود، به همان دلایل مذکور در دیدگاه مغایرت ذیل ماده (۴) این گزارش، مغایر با اصل (۱۱۰) قانون اساسی شناخته شد. در مرحله‌ی دوم، در بند (پ) اصلاحی ماده (۶) تنها قید «با رعایت اصل یکصد و دهم (۱۱۰) قانون اساسی» اضافه شده بود، در نتیجه اشکال پیشین شورا در این خصوص رفع نشد. اما اکنون که در اصلاحات بند (پ)، به کلی حکم مذکور که متضمن اصلاح اساسنامه‌ی صندوق بود حذف شده است، وجهی برای اشکال پیشین شورا متصور نیست.

▪ نظر شورای نگهبان

ماده (۶)، با توجه به اصلاحات به عمل آمده، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

ماده ۸-

در قانون حمایت از شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوری‌ها و اختراعات:

الف- در ماده (۲)؛^۱

۱- ...

[جزء (۲) بند «الف» ماده (۸) حذف می‌شود.]

[در بند «ج» ماده (۸) عبارت «پارک‌های علم و فناوری دارای عرصه

۱. ماده (۲) قانون حمایت از شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوری‌ها و اختراعات مصوب ۱۳۸۹/۸/۵ مجلس شورای اسلامی: «ماده ۲- شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری مسئولیت سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و پیگیری اجراء این قانون را به عهده دارد که از این پس در این قانون به اختصار شورا نامیده می‌شود. دبیرخانه شورا مسئول پیگیری اجراء مصوبات شورا از طریق دستگاه‌های ذی‌ربط خواهد بود.»

محدود در چهارچوب پهنه‌بندی شورای عالی معماری و شهرسازی و طرح جامع مصوب هیئت امنای خود، در محدوده خود مشمول مزایای مواد (۷)، (۱۵) و (۲۲) قانون تشکیل و اداره مناطق ویژه اقتصادی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۳/۳/۱۱» حذف می‌شود.

چ- متن زیر جایگزین ماده (۱۰)^۱ می‌گردد:

«ماده ۱۰- در خصوص فعالیت‌های عمرانی، ساختمانی و خدماتی می‌باشند و کارکنان شاغل در پارک‌های علم و فناوری مشمول ماده (۹۱) قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳^۲ با اصلاحات و الحاقات بعدی می‌باشند. آیین‌نامه اجرایی این ماده ظرف سه ماه پس از تصویب این قانون به پیشنهاد وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و معاونت علمی و فناوری رئیس جمهور تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

تبصره- ...

▪ دیدگاه عدم مغایرت

در مرحله‌ی نخست، مطابق حکم بند (چ) سابق ماده (۸)، پارک‌های علم و فناوری «با تصویب هیئت امنای خود»، مشمول مزایا و اختیارات موضوع مواد (۷) و (۱۵) قانون تشکیل

۱. ماده (۱۰) قانون حمایت از شرکت‌ها و مؤسسات دانش بنیان و تجاری‌سازی نوآوری‌ها و اختراعات مصوب ۱۳۸۹/۸/۵ مجلس شورای اسلامی: «ماده ۱۰- هرگونه استفاده از مزایا، امتیازات و تسهیلات عنوان شده در این قانون برای شرکت‌ها و مؤسسات دانش بنیان پس از انطباق با اهداف مندرج در این قانون توسط وزارت علوم، تحقیقات و فناوری جهت تصویب به شورای عالی علوم تحقیقات و فناوری ارائه می‌گردد.»

۲. ماده (۹۱) قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳ مجلس شورای اسلامی: «ماده ۹۱- درآمدهای حقوق به شرح زیر از پرداخت مالیات معاف است:

۱- رؤسا و اعضای مأموریت‌های سیاسی خارجی در ایران و رؤسا و اعضای هیئت‌های نمایندگی فوق‌العاده دول خارجی نسبت به درآمد حقوق دریافتی از دولت متبوع خود به شرط معامله متقابل و همچنین رؤسا و اعضای هیئت‌های نمایندگی سازمان ملل متحد و مؤسسات تخصصی آن در ایران نسبت به درآمد حقوق و دریافتی از سازمان و مؤسسات مزبور در صورتی که تابع دولت جمهوری اسلام ایران نباشند.

۲- ...»

و اداره‌ی مناطق ویژه‌ی اقتصادی جمهوری اسلامی ایران قرار می‌گرفتند. اما عبارت «با تصویب هیئت امناء»، از این منظر که متعلق «تصویب هیئت امنای پارک‌های علم و فناوری» روشن نبود، موجد ابهام شناخته شد. مجلس شورای اسلامی در اصلاحات صورت گرفته در مرحله‌ی دوم، ابهام فوق را رفع کرد و به روشنی مقرر کرده بود این پارک‌ها در چهارچوب پهنه‌بندی و طرح جامع، در فعالیت‌های عمرانی و خدماتی از مزایای مواد (۷)، (۱۵) و (۲۲) مبنی بر ساخت و ساز بدون اخذ پروانه شهرداری، امکان تفکیک اراضی و واگذاری به قیمت کارشناسی بهره‌مند می‌شود. اما اطلاق حکم مقررده‌ی اصلاحی مغایر با بند (۱۰) اصل (۳) قانون اساسی شناخته شد؛ زیرا تجویز عملیات عمرانی برخلاف طرح تفصیلی شهر، بدون اخذ نظرات کارشناسی و پروانه از شهرداری و بدون رعایت اصول معماری و شهرسازی، مصداق اداره‌ی ناصحیح و مغایر با اصل پیش‌گفته بود. اکنون مجلس شورای اسلامی در راستای تأمین نظر شورای نگهبان، به کلی حکم مذکور را حذف کرده است و به این ترتیب اشکال سابق شورا منتفی شده است.

▪ دیدگاه عدم ابهام

به موجب جزء (۱) بند (الف) ماده (۸) که در مقام اصلاح ماده (۲) قانون حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان است، «سیاست‌گذاری» و اجرای قانون مذکور، بر عهده‌ی «شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش‌بنیان» قرار خواهد گرفت. از طرفی، در مرحله‌ی اول مطابق حکم جزء (۲) سابق، تعیین «سیاست‌های کلان» در حوزه‌ی حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان به تصویب «شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری» می‌رسید. حکم فوق از سه جهت موجد ابهام شناخته شد: اولاً نسبت میان «سیاست‌گذاری» و تعیین «سیاست‌های کلان» روشن نبود. ثانیاً نسبت میان صلاحیت شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری در تعیین «سیاست‌گذاری کلان» در حوزه حمایت از شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان و صلاحیت شورای عالی انقلاب فرهنگی مشخص نبود. ثالثاً نسبت میان «سیاست‌های کلان» مصوب شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری و سیاست‌های کلی نظام ابلاغی مقام رهبری روشن نبود. مجلس شورای اسلامی در مصوبه‌ی مرحله‌ی دوم مقرر کرده بود «شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری» مرجع تعیین «سیاست‌ها و اولویت‌های پژوهشی کشور» باشد و «شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش‌بنیان» تنها مجری این سیاست‌ها و مرجع برنامه‌ریزی برای

پیشبرد سیاست‌های مذکور تعیین شد. به این ترتیب تنها دو ابهام از سه ابهام فوق مرتفع شد و همچنان ابهام دوم در خصوص نسبت سیاست‌های ابلاغی از سوی شورای عالی انقلاب فرهنگی و سیاست‌های پژوهشی ابلاغی «شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری»، به قوت خود باقی ماند. اما نظر به اینکه قانون‌گذار در مرحله سوم، کل جزء (۲) را حذف کرده است، ابهام پیشین شورا نیز سالبه به انتفای موضوع است.

▪ نظر شورای نگهبان

ماده (۸)، با توجه به اصلاحات به عمل آمده، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

ماده ۱۲-

با هدف توسعه زیست‌بوم نوآوری و اقتصاد دانش بنیان در استان‌ها:
الف - ...

[در بند «ب» ماده (۱۲) عبارت «پارک و فناوری» به عبارت «پارک علم و فناوری» اصلاح می‌شود.]

ب- یک جزء به عنوان جزء (۱۰) به بند «الف» ماده (۳۱) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور^۱ به شرح زیر الحاق می‌شود:

۱. ماده (۳۱) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور مصوب ۱۳۹۵/۱۱/۱۰ مجلس شورای اسلامی: «ماده ۳۱-

الف- شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان در اجرای وظایف محوله که در قوانین و دستورالعمل‌ها مشخص می‌شود و همچنین اجرای اختیارات تفویضی رئیس جمهور در امور برنامه و بودجه و در جهت هماهنگی و نظارت بر مدیریت و توسعه سرمایه‌گذاری همه‌جانبه و پایدار استان، پیگیری عدالت سرزمینی، تقویت تمرکززدایی، افزایش اختیارات استان‌ها و تقویت نقش و جایگاه استان‌ها در راهبری و مدیریت توسعه درون و برون‌گرای منطقه‌ای و تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی، با ترکیب اعضای زیر تشکیل می‌شود. آیین‌نامه اجرایی این ماده با پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه کشور به تصویب هیئت وزیران می‌رسد:

۱- استاندار (رئیس)

۲- رئیس سازمان برنامه و بودجه استان (دبیر)

«۱۰- رئیس پارک علم و فناوری استانی با معرفی وزیر علوم، تحقیقات و فناوری یا وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی متناسب با حوزه مربوط»

پ- ...

■ توضیح اعمال تذکر

مجلس شورای اسلامی در مرحله سوم، عبارت «رئیس پارک و فناوری استانی» را در بند (ب) اصلاحی به کار برده بود که شورا به استفاده از عنوان دقیق «رئیس پارک علم و فناوری استانی» متذکر شد. اکنون تذکر پیش گفته اعمال شده است.

■ نظر شورای نگهبان

ماده (۱۲)، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

ماده ۱۷- ...

[بند (ب) ماده (۱۷) حذف می شود.]

پ- ...

→

۳- رئیس واحد استانی وزارتخانه‌های دارای واحد استانی (یک نفر)

۴- رئیس سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان

۵- مدیرکل حفاظت محیط زیست استان

۶- فرمانداران (حسب مورد)

۷- فرمانده سپاه استان

۸- دو نفر از نمایندگان مردم استان در مجلس شورای اسلامی به انتخاب مجلس شورای اسلامی (به عنوان ناظر)

۹- مدیرکل صدا و سیما استان

تبصره ۱- شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان بالاترین نهاد تصمیم‌گیری و نظارت در خصوص توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در سطح استان می‌باشد.

تبصره ۲- ...

ب- ...

[بند «ج» ماده (۱۷) و تبصره آن حذف می شود.]

▪ دیدگاه عدم مغایرت

در مرحله‌ی اول، مطابق حکم بند (ب) سابق، ارائه‌ی تسهیلات ارزی و تسهیل صدور ضمانت‌نامه‌های ارزی از سوی صندوق توسعه‌ی ملی تجویز شده بود. این حکم از این منظر که متضمن اصلاح اساسنامه‌ی صندوق توسعه‌ی ملی بود، به همان دلایل مذکور در دیدگاه مغایرت ذیل ماده (۴) این گزارش، مغایر با اصل (۱۱۰) قانون اساسی شناخته شد. سپس مجلس شورای اسلامی در مرحله‌ی دوم، در بند (ب) اصلاحی ماده (۱۷) تنها قید «با رعایت اصل یکصد و دهم (۱۱۰) قانون اساسی» را ذکر کرد و در نتیجه شورا اشکال پیشین خود را در این خصوص رفع نشده دانست. اما اکنون که در مرحله‌ی سوم، قانون‌گذار به صورت کلی بند (ب) را از مصوبه‌ی اصلاحی حذف کرده است، وجهی برای اشکال مذکور شورا باقی نمی‌ماند.

▪ دیدگاه عدم ابهام

مجلس شورای اسلامی در مرحله‌ی اول، در صدر بند (ج) سابق و اجزای (۱) و (۲) پیشین آن، احکام مختلفی را بر «دارایی‌های نامشهود» مترتب کرده بود. حال آنکه خود مفهوم «دارایی‌های نامشهود» فاقد تعریف قانونی بود و شورا به همین جهت احکام فوق را موجد ابهام تشخیص داد. سپس قانون‌گذار در مرحله‌ی دوم و در جزء (۳) اصلاحی بند (ج) در صدد تعریف «دارایی‌های نامشهود» برآمده بود و این قبیل دارایی‌ها را «مشمول بر» «کلیه دارایی‌های فکری»، «حقوق ناشی از قراردادها و مجوزهای قانونی» و نیز «سرمایه انسانی، سازمانی و ارتباطی (شبکه‌ای)» دانسته بود. تعریف پیش‌گفته از جهات مختلفی دارای ابهام شناخته شد؛ برای مثال روشن نبود مقصود قانون‌گذار از استعمال عبارت «مشمول بر» آن بوده است که مصادیق «دارایی‌های نامشهود» را به صورت احصایی ذکر کند یا تنها به بیان چند مثال از مصادیق آن بسنده کند. اکنون مجلس شورای اسلامی در راستای رفع ابهام فوق، به کلی بند (ج) و تبصره‌ی آن را حذف کرده است و به این ترتیب ابهام سابق شورا منتفی شده است.

▪ نظر شورای نگهبان

ماده (۱۷)، با توجه به اصلاحات به عمل آمده، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

مقام معظم رهبری حضرت آیت الله خامنه‌ای (مدظله العالی)

در دیدار با اعضای شورای نگهبان (۱۳۷۹/۴/۲۸):
«... شما استدلال دارید، اما این استدلال برای مجلس، گاهی معلوم نیست، گاهی برای مجمع تشخیص هم درست معلوم نیست، ... در حالی که خوب است در متن آن حکم اشاره‌ای به استدلال بشود و در یک محل یا جداگانه آن استدلال به تفصیل نوشته بشود.»

گزارش استدلالی

پژوهشکده شورای نگهبان

تهران، خیابان شهید بهشتی (ره)، خیابان شهید سرافراز

کوچه پنجم پلاک ۱۱ کد پستی: ۱۵۹۷۸۵۶۱۱۳

تلفن: ۰۲۱-۸۸۵۳۳۴۲۹

نمابر: ۰۲۱-۶۴۰۱۴۸۱۷

nashr-rc.ir

gcrc.ac.ir